

Butterine blive falbudt for 30 sh. pr. Cwt. Til den Pris faaes kun den rene Butterine, men med stigende Priser bliver Produktet finere og finere, idet Mængden af tilsat naturligt Smør tiltager. — For vort virkelig fine danske Smør vil der jo nok vedblive at være Afsætning, men saa snart vort Produkt ikke er komplet godt, kan det kun sælges til en betydelig lavere Pris. Kan der ikke faaes godt Kjøb, foretrækkes Butterine, og ved godt Kjøb (Cheap) forstaaes i Øjeblikket i England 15—25 sh. pr. Cwt. under almindelig Pris. — Det er særlig de tre Fejl: oliet, turnipset og bitter, som der ikke bliver baaret over med. Og der er altsaa nu mere end tidligere Grund for den danske Producent til at strænge sig an og i hvert Fald ikke selvforskyldt levere et daarligt Produkt. Det vil straffes haardt, om man tankeløs vedbliver med at anvende de mange korsblomstrede Rodfrugter som Foder for Malkekøer. Vil den danske Landmand for Tiden dyrke store Arealer med Turnips og Kaalrabi, maa han ikke vente sig andet end Tab af Mejeridriften; thi hans Smør maa da sælges til Spotpris paa det engelske Marked.

Men paa Smørmarkedet er der endnu en Konkurrent, der i betænkelig Grad synes at blive os truende. Det er Irland. Dèr synes Mejeridriften i Øjeblikket at være i livlig Opkomst. Jeg har ikke selv havt Lejlighed til at undersøge Forholdene dèr; men fra mange Sider spaaes der, at Irland og Butterinen i Forening ville kvæle den danske Smørexport. Vi have jo Lov til at nære et stille Haab om, at det vil vare længe. Klogest gjøre vi imidlertid i ikke at staa stille; thi Stilstand er relativ Tilbagegang.

Hertil knyttedes følgende Diskussion:

Professor Segelcke. Hvilken Dom der end vilde blive fældet over den Beretning, som Kand. Bøggild nu havde aflagt om sin sidste Rejse i England, vilde den sikkert ikke gaa ud paa, at han havde givet et for lyst Billede af de fremtidige Udsigter for vor Mejeridrift. Mælken betaltes i London med

Priser, som i Sammenligning med de Priser, der opnaaes herhjemme, ere meget høje; men undersøger man Forholdet nøjere, viser det sig, at den store Fortjeneste ikke kommer Producenterne tilgode, men derimod Melleghandlerne. For Mælkens Vedkommende kunne vi altsaa ikke vente at finde et Marked i England; og Skummetmælksost, som vi havde haabet at kunne afsætte derovre, er uafsættelig dèr. For Smørrets Vedkommende var det Billede, Kand. Bøggild fremdrog, om muligt endnu mørkere, idet han stillede os i Udsigt, at Irland og Butterinen vilde i kort Tid knuse os aldeles. Dette var ikke opmuntrende. Der var Mange, og Taleren var en af dem, som havde næret det Haab, at vi, naar vi fik en hyppig Forbindelse med England, da skulde kunne opnaa en højere Pris for vort Smør, men Kand. Bøggild delte ikke denne Anskuelse, i hvert Fald kun for Londons Vedkommende. Han mente, vi skulde være glade over at kunne opretholde det Standpunkt, vi nu havde, nemlig at kunne afsætte vort Smør til den arbejdende Klasse og ikke gjøre os Haab om at finde en Kunderkreds indenfor de højere stillede Samfundsklasser; men hertil maatte bemærkes, at man naturligvis ikke havde tænkt paa, at alle Smørproducenter her i Landet skulde kunne lave det fineste Smør, men at man havde haabet at kunne faa en Del af dem til at lave Smør, der tilfredsstillede dem, der kunde betale en høj Pris for det, og at det skulde kunne være muligt for disse Producenter at gjøre det ved at faa en hyppig Forsendelse og ved at forandre noget i Smørrets Karakter. — Det var imidlertid overordentlig prisværdigt af Kand. Bøggild, at han ikke begyndte sin Løbebane i Selskabets Tjeneste med at stille særlig gyldne Forhold i Udsigt, som ikke senere kunde fyldestgjøres; men man kunde jo ogsaa gaa for vidt i Pessimisme, og Taleren vilde nødig uden nærmere Bevis anerkjende, at den pessimistiske Opfattelse af Forholdene, som var fremsat, skulde være fuldstændig korrekt. Taleren skulde ikke gaa i Detaillerne, men kun holde sig til Spørgsmaalet om den hyppige Forbindelse med England, som Kand. Bøggild mente kunde ønskes for Londons Vedkommende, men ikke med Nord-England, eftersom en saadan dermed ikke vilde have Betydning,

fordi der kun er Marked én Gang ugentlig; men efter Kand. Bøggilds egne Oplysninger bliver det jo mere almindeligt at sælge Smørret til Boutikkerne, som altsaa ikke have noget med Markedsdagene at gjøre; de kunne tage imod Smør hver Dag, og man kan ikke tro andet, end at disse Handlende ville være glade ved at faa friske Varer i Stedet for at have Smørret staaende i 8 à 14 Dage i Boutikken. Trods det, at der kun var Marked én Gang ugentlig de paagjældende Steder, vilde sikkert en hyppig Forbindelse dermed komme os til Nytte. Taleren var vis paa, at Folk vilde komme og købe det ankomne friske Smør.

Ved sin Omtale af samtlige disse Forhold tog Kand. Bøggild forøvrigt et Forbehold, idet han sagde, at saa længe Forholdene forbleve uforandrede, som de nu vare, saa længe Dampskibsfarten, Handelen o. s. v. gik saaledes som nu, stillede det Hele sig saaledes og saaledes, men det var jo ikke den uforandrede Bibeholdelse af det Bestaaende, vi havde for Øje; vi levede i Haabet om, at Forholdene skulde blive forandrede, og blive de det, skulde man dog synes, at der maatte aabne sig Udsigt for os til at faa Afsætning til de højere stillede Samfundsklasser. Vel gjorde nu Kand. Bøggild gjældende, at det er meget faa, der staa over Arbejdsklassen, og det kan ogsaa gjerne være, at deres Tal i England, taget procentvis, er færre end herhjemme, men saa have de til Gjengjæld Raad til at være mere ødsle i deres Husholdning, end man har det andetsteds. Taleren kunde derfor ikke tro andet, end at der maatte forbruges store Kvantiteter af Smør af de højere stillede Samfundsklasser i England, og at det bliver betalt med en højere Pris end den, vi nu opnaa; at der ikke vil være nogen Mulighed for at finde Afsætning til disse Samfundsklasser, kunde Taleren ikke anerkjende uden nærmere Bevis. Da vi begyndte at handle paa England, lo Irlænderne, som da herskede paa Markedet derovre, af os, men efterhaanden havde vi dog trængt dem og mange andre Konkurrenter ud af Markedet, og Taleren kunde derfor ikke være med til at opgive Haabet om at trænge videre frem med vort Smør, tvertimod; han levede i Haabet om, at vi ikke blot skulde kunne hævde

det Standpunkt, vi nu indtog, men at vi, hvis alt gik vel, og vi fandt den fornødne Understøttelse hos Regjeringen i Retning af en hyppig Forbindelse med England, da ogsaa skulde trænge frem og finde Afsætning til højere stillede Samfundsklasser i England end dem, vi hidtil havde været henviste til at forsyne.

Hvad Irlænderne angik, da kunde vi næsten sige, at vi havde knust dem. Deres Smør havde i Vinter været usælge- ligt. At de imidlertid kunde slaa sig op igjen og blive farlige for os, skulde ikke benægtes, men foreløbig var der dog ikke Udsigt dertil; thi vel var der i Irland begyndt en Bevægelse til det Bedre, men den var ikke kommen ret langt fremad endnu. Der gjøres i Irland meget Væsen af de dér anlagte Fællesmejerier, men indtil Dato andrager deres Antal kun 6, og angaaende disse meddeles det i et nylig ankommet engelsk Ugeblad, at de ikke faa Mælk i de tre Vintermaaned og derfor hidtil have maattet standse deres Virksomhed i disse Maaned. Foreløbig havde vi altsaa Tid til at værgе os mod Irlænderne, og hvis vi vilde tage os rigtig sammen, haabede Taleren, at det ogsaa vedblivende skulde lykkes os.

Det var de Bemærkninger, Taleren vilde gjøre angaaende de fremtidige Udsigter, som Kand. Bøggild mente ventede os. Medens Taleren, som man havde hørt, ikke alene ikke kunde akkviescere ved de Udtalelser, Kand. Bøggild fremkom med, men endog fremsatte modsatte Anskuelser, var det dog langt fra, at han derfor rettede nogen Bebrejdelse mod Kand. Bøggild, fordi han var forsigtig. Der var i Foredraget en Mængde Oplysninger, for hvilke man havde Grund til at være Kand. Bøggild taknemmelig, ligesom det jo ogsaa skyldtes ham, at den bedrageriske Handel med Kunstsmør, indført under danske Mærker, var bleven afsløret og derefter standset, i det mindste i Øjeblikket, hvilket sidste vistnok ikke kunde tilskrives den engelske Lovgivning, men derimod, efter hvad Taleren havde faaet at vide, en Henvendelse fra vort Indenrigs- og Udenrigsministerium til Holland.

Grosserer Ph. W. Heyman vilde fra et Kjøbmandsstandpunkt bringe Kand. Bøggild en varm Tak for hans virkelig

gode Foredrag, hvis Indhold Taleren, som Kjøbmand i alt Fald, vilde kunne underskrive i omtrent alle Punkter. Taleren betragtede det som et Memento til de danske Landmænd om særlig at lægge sig efter at faa Smørret til at blive et saa fint Produkt som muligt, for at vi ad denne, den eneste Vej, der er dertil, kunne vedligeholde vort gode Renommé som Smørleverandører. — Der blev sagt, at der var Landmænd, der forlangte at sælge deres Produkt paa den Betingelse, at Kjøbmændene ikke maatte klage over det. Taleren vidste ikke, om der var Landmænd, der vare saa ufornuftige at forlange det, men han kunde i hvert Fald ikke tænke sig Muligheden af, at der var Kjøbmænd, der vilde indgaa derpaa. Han turde indestaa for, at første Klasses Kjøbmænd ikke vilde indlade sig derpaa; de vilde have Ret til at klage for at faa Fejlene rettede. De bedre Kjøbmænd vilde sikkert meddele Landmændene, hvorledes de stode sig bedst ved at behandle Smørret, eftersom de forskjellige Markeder forlangte Smørret forskjellig behandlet. — De lave Smørpriser, vi have i Øjeblikket, saavel som de lave Priser, vi have paa alle andre Varer i Øjeblikket, ere for en stor Del begrundede i den økonomiske Missère, hvorunder vi leve, men efter hvad Taleren havde læst, var der for Smørrets Vedkommende ogsaa en anden Grund tilstede, som det maaske kunde interessere at faa at vide, hvor latterlig den end lyder. Grunden skyldes Petroleum. Efter at man har opdaget de store Petroleumskilder og i Petroleum fundet et fortræffeligt og billigt Belysningsstof, ere de animalske Fedtstoffer blevne arbejdsløse. Disse skulle imidlertid have en Anvendelse, og man har da fundet paa at lave kunstigt Smør af dem. Kunde man tænke sig Petroleumskilderne udtørrede, vilde de animalske Fedtstoffer atter blive anvendte til Belysning, og det vilde bevirke, at Smørpriserne vilde stige enormt.

Grosserer T. Plum skulde, da Grosserer Heyman ikke havde gjort det, fremdrage Transportspørgsmaalet, med Hensyn til hvilket Talerens Standpunkt var lidt forskjelligt fra Professor Segelckes. Taleren sendte det meste af sit Smør lige ind i Boutikkerne, og han havde paa en fornylig foretagen

Rejse i England forespurgt, om man ønskede det tilsendt mere end én Gang om Ugen; men der var ikke en eneste, der udtalte noget Ønske i den Henseende. Der faaes ikke $\frac{1}{4}$ Øre mere pr. Pund for de sidste Dages end for de første Dages Produktion i den Uge, hvis Produktion afsendes. Ingen forlangte at faa den i Ugen sidst producerede Del fremfor den først producerede. Naar Smørret stod i en kølig Kjælder, kunde Taleren ikke opdage nogen væsentlig Forskjel mellem de første og de sidste Dages Produktion. Det var ikke alene de arbejdende Klasser, der udelukkende brugte vort Smør, men heldigvis ogsaa nogle af de højere Klasser. De Handlende vare nu nødsagede til at indsende deres Ordre ugentlig og i Almindelighed uden at limitere Prisen, da de engelske og skotske Markeder ere Tirsdag og Onsdag, saa at der ikke levnes Tid til at tinge om Prisen, eftersom vore Dampere afgaa om Torsdagen, og Englænderne ikke kunne undvære dansk Smør en hel Uge. Vel kunde de købe paa de aabne Markeder, men som oftest ikke saa god Kvalitet som den, de fik direkte fra Danmark, da Smørhandlerne gjennemgaaende sørgede for at sælge det fineste »frit ombord«. Var der imidlertid Afskibning 2 Gange ugentlig, kunde Forbrugerne i floue Perioder lade den ene Afskibning gaa helt ud eller ogsaa trykke Prisen ved lave Bud, idet de stolede paa, at hvis de ikke fik Smørret til den lave Pris, kunde de til Nød vente til næste Damper med at forsyne sig.

Dette vilde blive meget almindelig benyttet og efter Talerens Mening trykke Markedet overordentlig. Derfor troede han snarere, at Producenten vilde høste Skade end Fordel af en hyppigere Dampskibsforbindelse.

Grosserer Ph. W. Heyman maatte bemærke, at Grunden, hvorfor han ikke havde opholdt sig ved Spørgsmaalet om en hyppig Afskibning af Smør, var den, at han for ganske nylig paa et Møde, hvortil Landhusholdningsselskabet havde indbudt ham, havde havt Lejlighed til at udtale sig udførlig om dette Punkt — med Hensyn til hvilket han havde en Opfattelse, der var modsat Prof. Segelckes — og han fandt det derfor ikke rigtigt atter at komme ind derpaa.

Assistent Lunde spurgte om, hvad der skulde forstaaes ved »yngste« og »ældste« Dritler.

Grosserer Plum fik en Uges Produktion ad Gangen, og de sidst producerede Dritler vare de yngste og de først producerede de ældste.

Assistent Lunde. Man kan ikke slaa noget fast i den Retning, eftersom Dritlerne ofte først blive slaaede til i sidste Øjeblik før Afsendelsen og nummererede uden Hensyn til Tiden for deres Produktion.

Grosserer Plum. Det var ganske rigtigt, men Taleren havde anmodet sine Producenter om at holde en rigtig Nummerering i den angivne Retning, ikke for at gjøre Skjel med Hensyn til Kvalitet, men for at kunne gjøre opmærksom paa Fejl i Produktionen.

Kand. polyt. B. Bøggild. En meget væsentlig Hindring for at sende Varerne lige ind i Boutikkerne er Kreditforholdene; det vilde formedelst disse være vanskeligt for Mange at indlade sig derpaa. — I Danmark er der en stor Mængde Smørhandlere, hvoraf en stor Del kun handle med smaa Mængder, og det er vanskeligt at sige noget om, hvorledes de stille sig lige overfor Landmændene. Taleren skulde blot henvise til et meget almindeligt Forhold, nemlig det, at Landmændene tage Tømmer, Jern, Urtekramvarer o. s. v., hos Kjøbmanden mod at levere Smør, og det turde være tvivlsomt, hvorvidt en saadan Kjøbmand forstod at bedømme Smør.

Konferentsraad Tesdorpf maatte som Producent af Mejeriprodukter takke Hr. Bøggild for hans Udtalelser. Han havde ikke skildret Forholdene for lyse, men snarere draget de mørke Sider frem. Taleren skjønnede imidlertid ikke rettere, end at Kand. Bøggild var fuld berettiget og forpligtet til at gjøre det. De lave Priser, i hvilke Smørret havde staaet sidste Vinter, skyldtes for en stor Del den almindelige Misère, som strakte sig hele Verden over i alle Brancher, og Taleren skjønnede ikke rettere, end at Situationen ikke tegnede til at blive synderlig lysere foreløbig. De hurtige og gode Samfærselelsmidler, den store Produktion i langt bortliggende Egne og Fabrikationen af kunstigt Smør, som tiltog baade i Kvanti-

tet og Kvalitet, vare mere end generende for den danske Mejerist; men vi maatte søge at imødegaa denne Modgang, og vi kunde ikke gjøre det paa en solidere og bedre Maade end ved at søge at tilvejebringe det bedst mulige Produkt, ikke i enkelte Mejerier, men hele Landet over, hvorfor vi skulde søge at bibringe de Vedkommende en klar Forestilling om, hvad der paa dette Omraade bør gjøres og skal gjøres, for at vi ikke i Tidens Længde ligefrem skulde bukke under. Taleren var enig med Kand. Bøggild i, at vi havde Konkurrenter, som vare meget truende. I England, Skotland og Irland gjordes der store Anstrængelser for at forøge og forbedre Mejeriprodukterne, og disse Anstrængelser skulde vi ikke undervurdere, men tage dem med i Regningen. Derimod kunde Taleren paa ingen Maade give Hr. Bøggild Ret i, at vi skulde nøjes med at blive staaende ved at have Afsætning til Arbejdsklassen; vi skulde ogsaa se at komme højere op for at opnaa en højere Pris for vort Smør; thi vi kunne Aaret rundt levere et saa fint Produkt som nogensteds kan produceres, naar vi blive vejledede, og hertil er efter Talerens Formening solidt og vellede Udstillinger det bedste Middel. — Taleren maatte paa det Bestemteste modsige Grosserer Plum. Jo friskere vi kunne faa Smørret bragt til England, jo bedre. Taleren undersøgte sin Smørproduktion hver Uge, forinden den afsendtes, og hver tredie Uge samlede han alle sine Mejersker til Undersøgelse, for at de kunde kritisere hinanden, og stadig erfarede han, at de ældste Dritler — man nummererede rigtig hos Taleren — paa ingen Maade kunde maale sig med de yngste. — Det var Opgaven at lave mildt syrnet Smør af fineste Sort, samtidig med at det skulde være holdbart, og Tid efter anden vilde vi ogsaa naa dertil, naar vi blot arbejdede energisk. Vi maatte sige til vore Mejerister: Vær forsigtige, gjør eders Pligt, og vær paa eders Post, og de Handlende have vi al Grund til at være særdeles taknemmelige, naar de give Landmændene Raad og kritisere deres Produkt. — Taleren haabede, at Hr. Bøggild, naar han havde bevæget sig lidt mere, end Tilfældet var nu, mellem Landmændene, og seet den gode

Villie, der var tilstede hos dem, vilde komme til at se lidt lysere paa de danske Forhold, end han nu gjorde.

Grosserer Plum havde kun talt om det fejlfrie Smør; han var lige kommen fra en Rejse i England, og efter hvad han dèr havde seet, nærede han det bedste Haab om at kunne udvide Salget derovre. Han havde faaet nye Kunder, som vare udmærket fornøjede med Varerne.

Cand. polyt. B. Bøggild saa vel mørkt paa Forholdene, men det var dog ikke af den Grund, at han fraraadede at fremstille usaltet Smør. Detailprisen i England for dette var høj, men af Noteringerne i danske og franske Blade fremgik det, at en gros Prisen for det fineste »Normandy-Butter« ikke var saa meget høj, som man skulde vente, i Forhold til Detailprisen.

Grosserer Plum. I Manchester havde vi fuldstændig slaaet det franske Smør, og det endogsaa trods den daglige Forsendelse deraf.

Præsidenten (Docent Fjord) takkede Hr. Bøggild for den Flid, hvormed han havde undersøgt de engelske Markedsforhold. Om Hr. Bøggild havde seet for mørkt eller ikke paa disse Forhold, turde Taleren ikke have nogen Mening om, men en Ting var klar nok, nemlig at Kand. Bøggild havde benyttet Tiden godt og sat sig saa grundig ind i Forholdene, som Omstændighederne tillode ham det. Ogsaa vilde Taleren takke Kand. Bøggild, fordi han havde fremsat sine Anskuelser med uforbeholden Aabenhed, thi det var kun derved, at Sandheden kunde komme frem.

N. P. J. Buus.

Det Budskab, der den 10de April gik hen over Landet: at Inspektør Buus paa »Rosvang« var død, vakte dyb og alvorlig Sorg hos alle danske Landmænd, der ikke et Øjeblik vare i Tvivl om, hvilket stort og for Tiden uerstatteligt Tab det danske Landbrug havde lidt ved hans Bortgang, og selv de andre Samfundsklasser, der kun paa anden Haand havde lært Buus's Virksomhed at kjende, fordi denne udelukkende var helliget Landbruget og aldrig satte sig Spor i andre Sider af det offentlige Liv, havde dog, naar de da i det Hele taget havde Sans og Øje for Fædrelandets Anliggender, en uvilkaarlig Fornemmelse af, at Fædrelandet havde lidt et virkeligt Tab, der var saa meget større, som det endnu ikke var et Aar siden, at Prof. Prosch og Konsulent Jessen, de to andre Førere paa Kvægbrugets vigtige Omraade, vare gaaede bort. Derfor bragte ogsaa alle Blade, hvad Farve de end havde, kortere eller længere Meddelelser om hans Liv og Virksomhed, men vi, der ikke blot kjendte ham som den udmærket dygtige Landmand og Opdrætter, men tillige som den erfarne og velvillige Raadgiver, saasomt hans Bistand paakaldtes af Landhusholdningsselskabet, Fællesforeningerne eller andre landøkonomiske Institutioner, som den indsigtfulde og dygtige Medarbejder i den land-

økonomiske Presse og som den paalidelige Ven overalt, hvor det virkelig gjaldt Landbrugets sande Interesser, — vi ere kaldede til ogsaa i dette Tidsskrift at fastholde Mindet om hans dygtige og kraftige Virksomhed for det danske Landbrug.

Niels Peter Jensen Buus fødtes den 6te Februar 1835 i Svenstrup Østermølle mellem Lemvig og Aalborg, og sin Barndom tilbragte han i Hjemmet. Men ligesom hans tvende Brødre sendtes ogsaa han til Agerbrugsskolen paa Næsgaard, hvor den Gang Fangel var Forstander og Lacoppidan Lærer. Han var den Gang kun 17 Aar gl., og skjøndt han var meget tilbageholdende, paa en Maade indesluttet, vandt han dog ved sine rige Evner snart en vis Indflydelse blandt Kammeraterne, der forbausedes over den Hurtighed og Sikkerhed, hvormed han opfattede og fastholdt det meget nye og ukjendte Stof, der blev dem budt i Kemi, Fysik, Anatomi o. lign. Endnu længe efter fortalte man paa Næsgaard som Vidnesbyrd om hans Hukommelse, hvorledes han efter et eller andet Besøg af Skolens Tilsynshavende ordret kunde gjengive og nedskrive de Taler, der i den Anledning bleve holdte til Lærlingerne. Bestyrelsens Opmærksomhed var derfor ogsaa stærkt fæstet paa ham, og da han 1854 var færdig paa Næsgaard, erholdt han Understøttelse af det Classenske Fideikommis til at rejse til Kjøbenhavn for at deltage i den landøkonomiske Undervisning, der den Gang var indordnet ved den polytekniske Lærestanstalt med Prof. Jørgensen som Lærer i Landbrugsfagene. Her arbejdede han paa samme solide og energiske Maade som paa Næsgaard, og i $1\frac{3}{4}$ Aar tog han først Præliminærexamen i Januar 1855, derefter Adgangs-examen ved polyteknisk Lærestanstalt i Sommeren 1855 og sluttelig i Januar 1856 med Udmærkelse Landbrugsexamen, der da for første Gang afholdtes, og hvortil kun Buus havde indstillet sig. Samtidig hørte han Forelæsninger paa Veterinærskolen paa Christianshavn, navnlig hos Prof. Bendz og Prosch, og naar man da en Aften eller Søndag besøgte ham paa hans lille Værelse paa »Vandkunsten«, kunde man finde ham til en afvexlende Hvile beskjæftiget med at lære Engelsk.

Han var saaledes en vel udrustet ung Mand, da han om Foraaret 1856, 19 Aar gl., traadte i Konferentsraad Tesdorpf's Tjeneste, først som Underforvalter paa Ourupgaard og senere som Bestyrer af Gjedsergaard. Under den energiske og rationelle Udvikling og Ledelse af de stærkt fremskridende og kraftig organiserede Avlsbrug, som Konf. Tesdorpf havde skabt og stadig førte videre paa sine Gaarde paa Falster, havde Buus en ganske fortrinlig Lejlighed til dels at blive kjendt med en mønsterværdig Gjennemførelse af de forrige Decenniers Fremskridt og Forbedringer, særlig Jordens Behandling, dels til at blive indøvet i, inspireret af og aktiv Medarbejder ved hele den Række af Forbedringer, som holdt deres Indtog paa de danske Gaarde i Halvtredserne og Treserne, særlig Dræningen, omfattende Brug af kunstig Gjødning, forbedret Mejeridrift, udviklede Malkebesætninger, kraftig Fodring osv., og som netop for en væsentlig Del fandt deres første Planteskoler her i Landet paa de nævnte Gaarde. Og da Buus tillige saa, at den praktiske Gjennemførelse af disse Arbejder stod i nøje Overensstemmelse med de theoretiske Grundprincipper, han havde tilegnet sig, saa fik han derved en Tillid til det rationelle Landbrug fremfor til det blot og bar empiriske, og dette blev karakteristisk for hele hans senere Virksomhed. Det var et betegnende Svar, han en Gang i hin Tid gav paa Spørgsmaalet om, hvad han egentlig bestilte i den lange Vintertid: Vi tænke — og regne — og tænke igjen — og saa tage vi fat paa Arbejdet. Buus's stærke økonomiske Sans bragte ham til snart at underkaste de forskjellige Arbejder sin sonderende Undersøgelse af, hvorvidt de kunde betale sig — at regne —, og i hans Regnskaber blev han ikke staaende ved de første foreløbige Resultater, men gik anderledes til Bunds, end man plejede, og derfor blev hans Regning saa udviklende og vejledende for ham selv, hans Regnskaber saa lærerige for Andre. Vi skulle i saa Henseende blot henvise til hans første Afhandling i dette Tidsskrift 1862 »Om Svinefedning«, hvor han alle

! 21

rede klart godtgjorde Rigtigheden af den Sætning, som ofte endnu oversees, »at det sidste Pund Kjød, som Fededyret lægger paa sig, er det dyreste«, og derfor kun betaler sig, hvis det tillige bliver det værdifuldeste; — eller vi henvise til hans Sammenligning 1866 mellem Udbyttet af Studedefning og Mejeri. Hans Regnskaber styrkede den Ædruelighed, der var ham medfødt, nedbrød fantastiske Illusioner, hvor disse begyndte at slaa Rod, og rustede ham som en senere bestemt Modstander af alle Extravagancer paa Husdyrbrugets Omraade.

Det turde være, at det netop var hans Regnskaber af denne Art, der efterhaanden fæstede hans Interesse saa stærkt for den dyriske Produktion; men at hans Udvikling fortrinsvis kom til at gaa i denne Retning, skyldes iøvrigt en Række andre Forhold, blandt hvilke først og fremmest skal nævnes hans naturlige Anlæg, fostrede i Hjemmet og i Slægten, befrugtede og inspirerede af de Foredrag, han hørte paa Veterinærskolen, og dernæst, at hele hans senere praktiske Virksomhed kom til at falde paa Steder, hvor enten Ejerens Intelligents, saaledes som paa Falster, eller Ejendomsforholdene, saaledes som i Thy, ligefrem paabøde at tillægge den dyriske Produktion en dominerende Plads i Bedriften. Derfor, — om Buus end paa de fleste Landbrugsomraader maatte kaldes en dygtig, tildels en fremstaaende Mand, saa var det dog nærmest gennem Husdyrbruget og det dertil knyttede Mejeribrug, at han vandt sig et Navn og indlagde sig Fortjenester som meget faa Andre.

Paa Husdyrbrugets, særlig Kvægbrugets, Omraade var han en Discipel af Prosch og havde sluttet sig til dennes Principper paa de fleste Punkter, men han havde adopteret og tilegnet sig dem med en Dygtighed og Selvstændighed, der gjorde ham til fuldstændig Herre over dem og satte ham i Stand til paa den ene Side at modificere og korrigere, hvor Anskuelserne fremtraadte i en for skarp og tilspidset Form, der ikke harmonerede med det praktiske Livs Krav, og til paa den anden Side at bringe

Principperne ud i Livet og ind i Kredse, hvor Prosch's Tale ellers ikke var naaet, og skaffe dem en Godkjendelse, som de uden ham meget vanskelig vilde have faaet, saa at han i Virkeligheden staaer som Den, der mere end nogen Anden har bidraget til at klare de paa mange Maader sammenblandede Principper, hvorefter det jydsk Kvægbrug søgtes udviklet, mere end nogen Anden stræbt efter at bringe faste Holdepunkter ind i den jydsk Avl og paabegyndt et rensende og organiserende Arbejde paa denne Avls Omraade. Dette vilde have kunnet faa den største og mest gennemgribende Betydning for den jydsk Kvægavl, men er nu muligvis atter udskudt for lange Tider, thi om end Retningen er given og adopteret ikke faa Steder, saa savnes dog i et saadant gennemgribende Reformarbejde den overlegne Indsigt i Sagens saavel theoretiske som praktiske Sider, som er saa nødvendig, naar der med fast Haand og uden bekostelige Svingninger skal styres mod det bestemte Maal.

Men Buus stod netop saaledes personlig rustet til Arbejdet, da han 1867 drog til Thy for at overtage Fuldeendelsen af det store Tørlægnings- og Kultiveringsarbejde paa Sjørring Sø og Bestyrelsen af det store Avlsbrug: Rosvang, som var grundlagt herpaa, og lagde end den Opgave, der mødte ham her, først Beslag paa hans Kræfter og Opmærksomhed ved selve Jordarbejderne, saa varede det dog ikke længe, inden Husdyrbruget blev det Centralpunkt, omkring hvilket alt andet grupperede sig — paa den ene Side gode Fodermarker og Græsarealer, i hvis Kultur han vandt en Indsigt, der gjorde en Vandring med ham ud over det vidtstrakte Terrain saa overordentlig lærerig, og tilmed en Indsigt, der aabenbarede ham Muligheden af og Vilkaarene for en rationel Græsfrøavl, som han da ikke tøvede med i al Stilhed, men i et enormt Omfang at exploitere; — og paa den anden Side en udviklet Mejeridrift, der ikke blot fulgte med Tiden og den stærke Udvikling, men i mere end een Retning førte an og gjorde Rosvang til et godt Lærested for de

Unge, en inspirerende Bedrift for de Ældre og en udmærket Forsøgsplads for Afprøvning af ældre Theorier og Grundlægning af nye. I denne Forbindelse skulle vi føje til, at Rosvang paa en Maade var bleven en fast Station for den af Docent Fjord organiserede planmæssige Forsøgsvirksomhed paa Mejeribrugets og Fodringens Omraade, og medens hans Forsøg for en væsentlig Del ere ambulante, saa fortsattes de paa Rosvang uafbrudt fra 1879, saalænge Buus levede, thi de fandt i ham — som iøvrigt ogsaa mange andre Steder — en Vært, der fulgte dem med den største Interesse og Indsigt, som i vanskelige Tilfælde ydede Assistenterne en fortrinlig Vejledning, og hvis dybe og grundige Blik mange Gange aabnede nye Synsfelter for Tanken og derved lagde Spiren til nye og værdifulde Forsøgsrækker.

Buus havde paa Falster lært at kjende en fortrinlig Kvægstamme af rødt dansk Kvæg, der havde en kraftig Legemsbygning, samtidig med at den ydede et stort Mælkeudbytte. Og da han tillige havde lært at skatte den, haabede han, trods de store øjensynlige Vanskeligheder, at han, støttet af sit fortrolige Kjendskab til Kravene og Vilkaarene for dens Udvikling, skulde kunne overføre og danne en lignende paa Rosvang, hvis udmærkede Græsgange og store Høavl han haabede skulde bøde paa de Ulemper, de klimatiske Forhold naturlig maatte medføre. Det lykkedes ham ogsaa i alt Væsentligt, og han førte Beviset for, at det røde danske Kvæg, som man troede bundet til Østkystens og de sydligere Landsdeles mildere Klima, selv i en saa udsat Egn som Thy kunde afgive en fordelagtig Mejeribesætning, naar Forholdene iøvrigt vare gunstige, og dens Opdræt og Pleje lededes med Forstand og Omhu. Men snart henvendtes hans Opmærksomhed paa det jydsk Kvæg, hvoraf han ved sit Komme til Rosvang forefandt en indkjøbt Besætning af Egnens Slag, hvis Opdræt i umindelige Tider havde haft de slesvigske Studemarkeder til Maal, og i de følgende Aar komplementerede han den yderligere ved Indkjøb blandt lignende Kvæg. Dette bragte ham derfor i Begyndelsen mange

Skuffelser; trods det omhyggeligste Udvalg maatte der dog efterhaanden udskydes en Mængde Køer, fordi de dels ikke vilde bøje sig for Udviklingen som Malkekvæg, dels gave et for upaalideligt Afkom. Af de 108 jyske Køer, han 1868 havde paa Stald, og som havde kælvet 3 Gange og derover, var der 1875 kun 25 tilbage, men han havde da ogsaa samtidig løftet Mælkeproduktionen af sin jyske Besætning fra 3200 til 5200 Pd. pr. Ko, af de nævnte 25 endog fra 3722 til 5844 Pd. Mælk pr. Ko, og han tog derfor ikke i Betænkning allerede ved Landmandsmødet i Viborg 1875 at udtale, »at man kan naa hurtigere frem, og at man eftertrykkeligere kan ophjælpe Mælkeproduktionen i en Egn ved at gaa ud fra den nationale med Klima og Jordbund tilvante Race end ved at indføre Angler, naar Forholdene ikke ere gunstige for disse, eller ved at foretage de uheldige Krydsninger mellem Jyder og Angler«. Og denne Udtalelse i Viborg, der for de Besøgende snarere maatte lyde som et Haab, Buus nærede, end som en Virkelighed, han kunde godtgjøre, fordi Køerne fra Rosvang, der fremstilledes ved Viborgskuet, paa Grund af en lang og besværlig Rejse saa meget medtagne ud, gav han derimod en glimrende Stadfæstelse ved den ligesaa interessante som smukke Udstilling af jydsk Kvæg, hvormed han mødte ved Landmandsmødet i Aalborg 1883, i alle Aldersklasser fra 2—12 Aar.

Men ved dette Møde faldt ogsaa hans Ord med endnu større Sikkerhed i den Redegjørelse, han ved dette som ved tidligere Landmandsmøder ogsaa her var anmodet om at give angaaende Udstillingen af Malkekvæg, — en ligesaa vanskelig som vigtig Opgave —, og han udtalte sig her om det jyske Kvægs Tilstand og Vilkaar og om Muligheden for og Midlerne til dets Udvikling paa en saa klar, vægtig og afgjørende Maade, at man ikke blot følte, at han til Bunds forstod sin Opgave, men ogsaa, at den var ham kjær som ingen anden, at hans Tanker fulgte den, hvor han end færdedes, og at han derfor nu ikke længere nøjedes med at betragte det

jyske Kvæg i de gode Egne ved det vestlige Limfjordsbækken, men at hans prøvende og kritiserende Blik nu ogsaa havde draget andre jyske Egnes Kvægbestand ind under sig, saa at han ogsaa for disse Egnes Vedkommende kunde optræde som den kyndige Vejleder. Desværre blev denne overordentlig nyttige Virksomhed, der nødvendigvis maa støttes paa Selvstudium af Kvægbestanden i de Egne, hvor man skal missionere og reformere, hæmmet af hans stadig ulmende Sygdom, Nyrebetændelse, der i de sidste Aar saa stærkt paabød ham Forsigtighed, og det er et stort Tab, at Buus ikke fik Lejlighed til at drage flere af Jyllands vigtigste Kvægegne ind under sin Iagttagelse. Ligesaa maa man højlig beklage at have mistet ham i den Komité, der varetager Konkurrancen om de ledige Pladser som Lærer og Konsulent i Husdyrbruget, og ikke mindre, at hans vejledende Indflydelse paa den blandt Konkurrenterne, der skulde have undersøgt Nordvestjyllands Kvægbestand, glippede netop i det Øjeblik, man vilde have gjort Brug deraf og søgt Forbindelsen og den fremtidige Tradition med det af Buus tilrettelagte Arbejde bevaret.

Er det end paa Kvægbrugets Omraade, at Buus fortrinsvis har indlagt sig Fortjenester af det danske Landbrug, saa var han dog ogsaa paa de fleste andre Omraader af dette en fremstaaende Mand, og hvad enten det var i den mundtlige eller skriftlige Debat, faldt altid hans Ord med en ejendommelig, i Regelen afgjørende Vægt. Dette skyldtes først og fremmest hans Indsigt og Grundighed i den Sag, han behandlede — og var han ikke absolut sikker, holdt han sig prøvende og observerende tilbage, — men ogsaa hele hans Personlighed, det stille, rolige og paalidelige i hans Fremtræden, det ædruelige i hans Opfattelse og det koncentrerede i hans Livsopgave bidrog meget dertil, — thi han var Landmand og kun Landmand, og var han end ikke uden Interesse for andre Sider af Livet, var det dog kun glimtvis, at de kunde fængsle ham.

Han var en fortrinlig Taler, afvejet og rolig og dog

snarraadig og overbevisende; og han var en ikke mindre dygtig Forfatter, særlig hvor han bevægede sig paa sit Yndlingsthemas Omraade: Husdyrbruget. Tidsskriftet, Ugeskriftet og Landbrugsordbogen skyldte ham en lang Række af dygtige Indlæg, og ligesom han i en væsentlig Grad har Fortjenesten af det Afsnit i Lacoppidans Agerdyrkningslære, som omhandler Husdyrbruget, og som denne hans gamle Lærer havde anmodet ham om at lægge Planen for og yde Bidrag til, saaledes vil man ogsaa i hans Bog om »Malkekøernes Behandling Sommer og Vinter«, som Landhusholdningsselskabet havde anmodet ham om at udarbejde, finde en saa fortrinlig Vejledning, at man ligesaa lidt kan undre sig over, at den i forholdsvis kort Tid oplevede 3 Oplag, som over, at den blev oversat baade paa Svensk, Tysk og Engelsk og bragte ham Vidnesbyrd om Anerkjendelse fra de første af disse Lande.

I de landøkonomiske Forsamlinger var han derfor et — om end lidet fremtrædende — dog meget indflydelsesrigt Medlem, og det hvad enten han tog Ordet i den aabne Debat for at imødegaa umodne Forslag og vilde Fantasterier, eller han i de snevre Udvalg skulde hjælpe til at tilrettelægge en Plan, der kunde staa Prøve. Han blev derfor ogsaa meget benyttet som landøkonomisk Tillidsmand; ikke blot var han Formand for Thylands landøkonomiske Forening, i hvis Forhandlinger, som han i Regelen refererede til »Ugeskrift for Landmænd«, han nedlagde en stor Del af sine Tanker og Erfaringer, men ogsaa i den jydsk Fællesforening var han en betroet Mand og havde Sæde saavel i Mejeriudvalget som i Husdyrbrugsudvalget, og for det sidste var han tillige Formand.

Ligesaa var han Medlem af Landhusholdningsselskabets Bestyrelsesraad og ydede dette Selskab en saa trofast og udmærket Bistand ved Gjennemførelsen og Varetagelsen af mange af dets Formaal, at han dør i overordentlig Grad vil blive savnet. Hans Betænkninger vare klare og fyldige, hans Raad kyndige og velovervejede, hans Domme uforbeholdne, men hensynsfulde. Han var derfor ikke

blot Medlem af det staaende Belønningsudvalg, men ogsaa, naar den lange Afstand ikke hindrede det, af andre Udvalg, der nedsattes angaaende enkelte Sager. Og ganske særlig maa her fremhæves den omfattende og fortrinlige Støtte, han gjennem en lang Aarrække lige til sin Død ydede Selskabet i dets Bestræbelser for Lærlingers Uddannelse; han gjennemgik og bedømte aarlig de mange — 100 à 150 -- Lærlingedagbøger og bidrog ved sine vejledende Bemærkninger, der findes i hver Aarsberetning, meget til at styrke og udvikle denne Side af Selskabets Virksomhed; han sluttede sig med Varme til Tanken om Oprettelsen af Læresteder paa mindre Gaarde og gav et ypperligt Indlæg om Uddannelsen af mindre Jordbrugere i sit Foredrag i Selskabet d. 18de April 1883. Han havde altid selv mange Lærlinger paa Rosvang, og en stor Mængde unge Mænd i forskjellige Stillinger takke Buus for den udmærkede Vejledning, han dør gav dem; vare Fordringerne, der stilledes til dem, end store og Forholdene i flere Retninger ikke altid lette, hørte man dog de Flinke blandt dem altid sige, »sligt var for intet at regne mod den befrugtende og vækkende Paavirkning, vi modtog, naar Buus kom til os ved Ploven eller i andet Arbejde og i halve og hele Timer fulgte os ved dette.«

Hans Tab vil derfor være føleligt paa mange Hold i det danske Landbrug, i Bondegarden som paa Herregaarden, i den lille Forsamling i Thy som ved de store Møder, saavel provinsielle som centrale. For Enhver, der kun kjendte ham fra disse og derfra havde Indtrykket af en ligesaa kraftig bygget som aandelig stærk og dygtig Personlighed, kom hans Død overraskende. De, der kjendte ham nøjere, havde derimod alt i flere Aar med Ængstelse fulgt Udviklingen af den snigende Sygdom, og denne var især forøget, da man hørte, at en lang og besværlig Rejse midt i Vinteren til hans Moders Jordfæstelse havde bragt Sygdommen til at blusse op og atter lagt ham paa et smertefuldt Sygeleje. Da det Foraar, han gjennem Vinterens Kulde og Mørke havde længtes efter, nærmede sig,

følte han, at det var et andet Foraar, der ventede ham hinsides Døden og Graven; med sin store Sjælskraft og med troende Sind forberedte han sig stille, ydmyg og tillidsfuld til Bortrejsen, samlede alle sine Kjære om sig, havde et godt og kjærligt Ord til hver især, kaldte ogsaa de mange, der arbejdede i hans Brød, og sendte selv skriftlig eller mundtlig Hilsen til hver enkelt af de Mænd, han i Livet var kommen til at staa nær, ligesom ogsaa en almindelig Hilsen til de mange Venner nær og fjern, der paa deres Side trofast og hjertelig ville bevare Mindet om denne Hædersmand.

Agerdyrkningsberetning.

(Fra Maj.)

Udtærskningen af Kornafgrøden fra 1885 stadfæstede fuldstændig det gode Omdømme, man gav denne ved Indbjergningen ifjor. De modtagne Meddelelser om Foldudbyttet stille den betydelig over en Middelhøst, nemlig omtrent $\frac{1}{2}$ Fold mere for Rugens og Vaarsædens Vedkommende og endog $4\frac{1}{2}$ Fold mere for Hvedens, saa at medens de 5 Hovedkornsorters Gjennemsnitfold for hele Landets Vedkommende i de foregaaende 10 Aar kan ansættes til 11.₈ Tdr. pr. Td. Land, saa naaede iaar Gjennemsnitfoldene op til 13.₃.

Aaret	Hvede	Rug	2rd. Byg	6rd. Byg	Havre
1875	12. ₇	11. ₅	11. ₅	11. ₅	12. ₉
1876	10. ₃	10. ₀	9. ₈	9. ₇	11. ₅
1877	12. ₀	11. ₇	10. ₀	10. ₈	11. ₇
1878	14. ₀	12. ₁	12. ₅	12. ₃	15. ₆
1879	12. ₇	9. ₇	9. ₉	10. ₀	12. ₈
1880	14. ₀	12. ₅	13. ₀	12. ₇	14. ₄
1881	9. ₄	11. ₆	10. ₉	11. ₇	12. ₇
1882	13. ₈	10. ₈	11. ₅	11. ₃	15. ₁
1883	13. ₆	11. ₈	10. ₃	10. ₆	17. ₅
1884	14. ₃	10. ₂	10. ₃	10. ₇	12. ₃
I Gjennemsnit	12. ₇	11. ₂	11. ₀	11. ₁	13. ₂
1885	17. ₂	11. ₇	11. ₆	12. ₁	13. ₈

Af hosstaaende Tabel sees, at Landet ikke i de sidste 10 Aar og rimeligvis aldrig har havt en saa rig Hvedehøst som i Aaret 1885. Selv det foregaaende Aar, der betragtedes som et usædvanlig godt Hvedeaar,

naaede dog kun til 14.₃ Fold Hvede, medens 1885 gav et Hvedeudbytte af 17.₂ Fold. Den stærke Udbredelse, Squarehead Hveden har faaet, bidrager ogsaa væsentlig til at løfte Foldene saa ukjendt højt, thi i alle Egne, hvor de gamle Hvedesorter havde Overhaand, vare ogsaa Foldene lavere. — Medens Rugen og Vaarsæden 1884 gave $\frac{1}{2}$ Fold mindre end almindelig, gave de 1885 $\frac{1}{2}$ Fold mere end de foregaaende 10 Aars Gjennemsnit; dog staaer Udbyttet af disse Sædarter ikke lidt tilbage for Udbyttet i Aarene 1878 og 1880, hvor deres Gjennemsnitsfold var $1\frac{1}{2}$ à 2 større end almindeligt, og allerede af denne Grund kommer Aaret 1885 til at staa tilbage for de to andre nævnte Aar undtagen i Hvedeegnene, hvor det førstnævnte Aar maa kaldes det rigeste; — men det, der gjør Hovedskilningen og trykker Aaret 1885 saa langt ned under de gode Høstaar, hvormed det ellers vilde kunne konkurrere, er de meget lave Priser, hvortil det meste af Afgrøden 1885 er blevet solgt.

Naar vi ved Hjælp af hosstaaende Tabel sammenligne Udbyttet for de enkelte Egne dels med hinanden indbyrdes, dels med de foregaaende Aar, da sees, at medens Hveden har været rigtbærende i alle Egne, har Rugen været bedst i Jylland — $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ Fold over det almindelige —, paa Sjælland ret god, men paa Fyen og Lolland-Falster derimod simpel. Derimod gav det 2rd. Byg bedst paa Fyen, ligesom ogsaa denne Landsdel havde en god Høst af 6rd. Byg, hvilken Sædart i det Hele taget var kjendelig bedre end det 2rd. Byg. Udbyttet af Havre paa Sjælland og Falster naaede ikke et Middelaar, men gav i de andre Egne 1 à 2 Fold derover.

Kvalitetsvægten af Afgrøden 1885 var, som den sidstnævnte Tabel viser, i det Hele taget god, noget højere end almindeligt, men flere Steder maatte der tages meget Smaakorn fra for at faa Vægten op.

Den nye Vintersæd var ofte i Efteraaret saet temmelig sent, Jorden var vaad, Vejret koldt, og den fik

Gjennemsnit af Foldene (Tdr. pr. Td. Land) og af Kornets Vægt (hollandsk) for Aaret 1885
sammenlignet med 1864—84.

	Hvede		Rug		2rad. Byg		6rad. Byg		Havre										
	1885	1864—84	1885	1864—84	1885	1864—84	1885	1864—84	1885	1864—84									
	Sjælland	17 ³	127 ³	12 ⁴	121 ⁶	11 ⁹	120 ⁶	12 ⁴	111 ⁷	11 ⁹	111 ⁹	13 ⁹	106 ²	12 ⁷	107 ⁴	13 ³	80 ³	14 ¹	82 ²
Falster	20 ⁰	13 ⁶	11 ⁰	120 ⁰	11 ⁸	121 ¹	13 ⁰	110 ⁰	12 ²	111 ⁴	»	»	»	»	14 ⁵	80 ⁰	15 ⁴	80 ⁸	
Lolland	15 ⁷	127 ³	10 ⁰	123 ⁵	11 ³	121 ⁸	11 ⁰	112 ⁷	10 ⁷	112 ⁵	»	»	»	»	14 ²	»	12 ⁹	78 ⁵	
Langeland	22 ⁰	120 ⁹	13 ⁰	120 ⁰	11 ⁶	121 ²	13 ⁰	114 ⁰	13 ⁰	112 ²	»	»	13 ⁵	109 ⁶	18 ⁰	80 ⁰	15 ¹	79 ³	
Fyen	18 ⁰	128 ¹	9 ⁶	121 ⁵	11 ⁹	121 ¹	13 ¹	112 ¹	11 ⁶	111 ⁹	15 ⁰	105 ⁵	11 ⁹	106 ⁷	15 ⁵	77 ⁰	13 ⁹	78 ²	
Jylland:																			
a) gode Jor-	17 ⁹	126 ⁷	13 ⁶	118 ⁵	11 ³	118 ⁸	12 ⁴	111 ¹	11 ⁵	110 ⁴	14 ⁴	105 ¹	11 ⁴	102 ¹	16 ⁰	81 ⁰	14 ²	78 ⁷	
der																			
b) middelig.	14 ⁴	124 ⁸	10 ⁶	121 ⁰	9 ⁰	119 ⁵	10 ³	110 ⁵	9 ⁴	109 ³	10 ²	100 ⁷	8 ⁸	100 ⁸	12 ¹	79 ⁵	10 ⁶	77 ⁶	
Jorder																			
c) simple	»	»	9 ⁶	122 ⁶	7 ²	118 ⁹	6 ⁶	109 ⁰	7 ⁴	108 ²	7 ⁷	101 ⁰	7 ¹	99 ⁸	9 ⁰	80 ⁶	7 ⁹	74 ⁶	
Jorder																			
I Gjennemsn.	18 ⁰	128 ⁷	11 ³	121 ⁰	10 ⁸	120 ⁴	11 ⁵	111 ⁴	11 ⁰	111 ⁰	12 ²	103 ⁷	10 ⁹	103 ⁴	14 ¹	79 ⁷	13 ⁰	78 ⁸	

ingen rigtig Fremgang inden Vinteren, saa at kun de tidligst saaede Vintersædmarker stode tilfredsstillende, de øvrige — og det var langt de fleste — derimod svagt, da Vinteren indfandt sig. Denne har vel ikke været særlig kold, men Frosten var meget sejt og langvarig. I Januar faldt et nogenlunde jævnt Snedække i de fleste Egne, men ved senere Storme føg dette stærkt sammen, om det dog end var sjældent, at Jorden blev helt blottet. Tilmed bragte nye Snefald en forøget Snemasse, og i Lavninger, bag Hegn o. lg. St. ophobedes efterhaanden meget store Snemasser. Først sidst i Marts begyndte Tøvejret, og støttet af jævnlig Regn bragte den stærke Dagmildning hurtig Snemasserne til at svinde, ligesom ogsaa Jorden, der kun var lidt frossen, hurtig tog imod Vandet, uden at der dannedes større Vandsamlinger i Lavningerne undtagen paa stærke, udrænedede og slet afgravede Marker. Da den første Del af April var forskaanet for Nattefrost af nogen større Betydning, maatte Forholdene i det Hele taget kaldes gunstige indtil henimod Midten af April, men da begyndte ikke blot hyppig og temmelig stærk Nattefrost at indfinde sig, som vedvarede til Midten af Maj, men hvad der ikke blev mindre skadeligt var den stærke tørrende Østenvind, som pinlig strøg hen over Landet i sidste Halvdelen af April og indtil Midten af Maj, da Vejret endelig forandrede sig og bragte den med saa megen Længsel imødesete Regn og samtidig mildt Vejr, ja efter nogle Dages Forløb — omkring den 20de Maj — endog et meget varmt Vejr.

Da Vintersæden, efter i næsten 3 Maaneder at have ligget gjemt af Sneen, atter kom til Syne i Slutningen af Marts og Begyndelsen af April, var den vel ikke bleven forbedret i Vinterens Løb, men de fleste Steder haabede man dog paa, at den ved gunstigt Foraarsvejr vilde kunne give ret gode Vintersædmarker. Imidlertid var der dog allerede den Gang større og mindre Pletter, der viste sig saa svage, at en Ompløjning maatte betragtes som uund-

gaaelig, — navnlig hvor Sneen havde ligget i større Masser og var bleven fast og lukket, særlig i Lavninger, paa Skrænter og Heldninger mod Vest og langs Hegnene. At det var dette i Forbindelse med den Omstændighed, at Jorden ikke havde været ordentlig frossen og Plantevæksten ikke standset ved Snelagets Komme, der havde svækket Vintersæden, saaes bl. a. tydelig deraf, at den endnu stod ret godt, naar man havde kastet Sneen og brudt den tætte Sneskorpe. Da tilmed den gode Regn ved Overgangen til April »vaskede« Vintersæden og bortskyllede den Sne-skimmel, som særlig fandtes i stor Mængde paa Rugen i Jylland, saa haabede man som sagt endnu paa, at Vintersædsmarkerne kunde komme til Kræfter. Men den senere stærke Nattefrost og tørre Østenvind indtil Midten af Maj forringede Dag for Dag Vintersædens Udseende, saa at sluttelig store Stykker eller endog hele Marker maatte dømmes til Ompløjning, samtidig med at den bevarede Vintersæd kun undtagelsesvis viste en kraftig Stand, men i Regelen maatte kaldes svag.

Dette gjælder særlig Rugen, der har lidt mest, saa at det nu hører til Sjældenhederne at se en god Rugmark, selv om man ikke har været nøjeregnende med at ompløje store Stykker af den sletteste Sæd. Kun i det sydvestlige Jylland, der ifjor havde en saa simpel Høst, staaer Rugen ret godt. Men ogsaa Hveden staaer tarvelig paa alle lettere og mindre kraftig dyrkede Jorder, især hvor den var saaet sent, medens man derimod paa gode, kraftige Jorder i stærk Kulturtilstand endnu kan finde en saa kraftig Plantebestand, at Muligheden af en god Høst ikke er udelukket. I sin Helhed maa vi derfor desværre være forberedte paa, at Landet kun vil opnaa en lille Høst af Vintersæd, og paa ikke faa Gaarde har man maattet ompløje alt.

Vinterarbejderne vare ikke afsluttede, da Foraaret indfandt sig. En Del Pløjning af Grønjord, selv af Stubjord, var ikke bleven udført inden Vinterens Komme; dennes Snelæg hindrede ganske disse Arbejder. Det ualmindelig

store Snekastningsarbejde — indtil 4—6 Mand pr. Td. Hartkorn — tog en stor Del af Vinterens Arbejdskraft, Gjødningen blev i Regelen ikke udkjørt, dels paa Grund af Sneføret, dels fordi man med Rette ikke vilde føre Gjødningen paa de snelagte Marker, men, naar man i det Hele taget udførte Gjødningen, nøjedes man med at sætte denne i Markmøddinger; Mærgel- og Jordkjørsel var ligeledes hindret, kun Skovningsarbejderne gik, støttede af Skovenes gode Slædeføre, godt fra Haanden, ligesom ogsaa Isbjergningen blev udført i stort Maal. Da Foraaret kom, samlede man sig med Kraft om at fuldende den ved Snekastningen forsinkede Tærskning og at faa Grønjorden fældet samt Gjødningen udkjørt for, naar Jorden blev bekvem, at kunne tage fat paa det egentlige Vaararbejde.

Dette kom mindre brat, end man havde ventet, og først henimod Midten af April sattes Harvetanden i de tidligste Egne i de vel afgravede og vinterlagte Jorder, søm man da ogsaa fandt særdeles skøre og bekvemme, og først i Maanedens sidste Halvdel fik man taget fat i de andre Egne, medens endog de daarlig afgravede Jorder først bleve tjenlige en halv Snes Dage ind i Maj.

Vaarsædslægningen er derfor bleven udført en halv Snes Dage senere end almindeligt, men denne Forsinkelse vil let kunne indvindes ved gunstigt Vejr, da Sæden i Regelen fandt et godt Sædeleje og derfor ogsaa er kommen smukt frem og ved det kolde Vejr ventelig er bleven mere forskaanet for Larveangreb, end man ellers turde have haabet. — Ogsaa Roemarkerne ere lagte senere end almindeligt, men vise sig som oftest vel behandlede, og de sluttede Planterækker begynde nu at bryde frem.

Kløver- og Græsmarkerne havde i det Hele taget overstaaet Vinteren bedre end Vintersæden, og man haabede i Begyndelsen af April paa tidligt Græs, hvilket imidlertid den senere Kulde og Nattefrost hindrede, saa at Markerne først efter Midten af Maj og navnlig efter den for hele Landet saa overordentlig velgjørende Regn den

13de og 14de bleve tjenlige til Afgræsning. Men denne Regn, der efterfulgtes af et meget varmt Vejr, har nu ogsaa i den sidste Halvdel af Maj drevet Græsset stærkt frem.

Kreaturerne vare, da de i Efteraaret bandtes ind, ikke i godt Huld, begrundet i det kolde og græsfattige Efteraar, og navnlig vare de paa mange mindre Gaarde, hvor man søgte at trække Indbindingen længe ud, meget »bare«. Som bekendt er det en dyr Opgave ved Vinterfoder at skulle afhjælpe Savn i saa Henseende, og den forholdsvis høje Pris paa Kraftfoder har yderligere været en Hindring. Om man derfor end i Vinter fandt nogle Besætninger i ligesaa godt Huld som sædvanligt, var Foderstanden nu i Foraaret dog i det Hele taget mindre god, særlig paa mange mindre Gaarde, hvor Forbruget af Kraftfoder var ringe eller intet, hvor der ikke dyrkes Roer, og hvor Høavlet ifjor var lille, hvortil endvidere maa føjes, at Vaarsædshalmen ofte var af en temmelig tarvelig Kvalitet, særlig i de Egne, der havde lidt meget af Oldenborrelarvernes Angreb forrige Sommer. I saadanne Egne, særlig det sydlige Sjælland, ligesom ogsaa i de Egne af det vestlige Jylland, der forrige Aar havde en saa overordentlig ringe Høst paa Grund af Tørken, har man endog maattet knibe paa Foderet for at kunne fodre igjennem, og flere Steder maatte man sætte Kvæget paa Græs tidligere, end enten Vejr eller Græssets Udvikling tilraadede. Det almindelige Udslag har derimod først fundet Sted i Dagene fra den 14de til 21de Maj, og seer man nu end i disse Dage mange laadne og tarvelige Kreaturer komme frem af Staldene, vil forhaabentlig det gode Græs snart bedre derpaa.

Allerede af de her anførte Grunde har Udbyttet af Besætningerne været tarveligt i den forløbne Vinter; men det, der dog især har forringet dette, er de uvant lave Priser, der erholdes for Smør og Ost og endnu mere for Fedekvæg, der hjembringer $\frac{1}{3}$ mindre end almindeligt.

Kun Svinepriserne have været ret tilfredsstillende, ligesom ogsaa Hestepriserne have været væsentlig bedre end Kvægpriserne, om de end ikke have naaet saa højt som tidligere.

Sundhedstilstanden blandt Husdyrene har været ret tilfredsstillende, men der klages dog mere end almindeligt over Kastning, Kælvefeber, Dødelighed blandt Kalvene og over, at ogsaa en Del Hopper have kastet deres Føl.

At en Vinter som den forløbne ikke helt har kunnet passere uden Arbejdsløshed, er selvforstaaeligt, — dertil har den givet for lidt Lejlighed til Udearbejde, og tilmed hindre de daarlige Tider Iværksættelsen af Extraarbejder, der ellers give Adgang til Fortjeneste. Men der har dog været meget mindre Arbejdsløshed, end man med Rette kunde vente, og navnlig har det store Snekastningsarbejde paa Jernbaner og Landeveje givet Lejlighed til megen Fortjeneste, ligesom ogsaa Aalestangeri og Fiskeri paa de islagte Fjorde og Bugter sine Steder har givet Adgang til særlige Indtægter. Naar hertil kommer, at de vigtigste Livsfor nødenheder have været i forholdsvis lavere Pris end den lille Forringelse af Lønnen, Arbejderne have maattet finde sig i, saa maa Landarbejderne i det Hele taget siges at være komne ret godt over den forløbne Vinter, særlig de Arbejdere, der have søgt fast Tjeneste, medens selvfølgelig de mange løse Arbejdere, der kun ville leve af tilfældigt og da i Regelen bedre betalt Arbejde, forholdsvis have følt Trykket stærkest af Tidens Ugunst.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Ved Roskilde Fjord. Høsten er altid afhængig af de to Faktorer: Vejret og Landbrugets Karakter. Her som andesteds blev Høsten besværliggjort af meget ustadigt Vejr, der især trykkede Kvaliteten og Udseendet i det Hele. Dernæst

lider denne Egns Kornavl fremdeles af et forældet, gammeldags, daarligt Sædskifte. Brak med Gødning giver god Vintersæd, men 3—4 Vaarsæds Afgrøder have fra Arildstid nedlagt et saadant Fond af Ukrud, særlig Agersennop i Jorden, at Høsten af Vaarsæd aldeles ikke staaer i noget rimeligt Forhold til den gode Jordbunds Beskaffenhed. Udbyttet af Kornavlens er langt ringere nu end tidligere, navnlig for Vaarsædens Vedkommende, og da Vaarsædens Areal indtager $\frac{3}{4}$ — $\frac{4}{5}$ af Kornavlens Areal, er det selvfølgelig Vaarsæden, der giver Høsten dens Karakter som Helhed. Det er udenfor al Tvivl, at mange Gaarde have 3000 Pd. Vintersæd pr. Td. Ld., men af Vaarsæd nøjes med 2000—2200 Pd. Det er selvfølgelig her som andensteds, man er saa lykkelig at være uvidende derom. Det er en indirekte Selvbekatning, der, ligesom Told, ikke mærkes saa meget, fordi den ikke afkræves direkte. — Det er Brakken og Gødningen, der holde Vintersæden oppe, og det er Ukrudet og Driftssystemet, der holde Vaarsæden nede.

Her anvendes ganske vist en Del Kraftfoder — det er nu en Gang blevet Mode. — Ogsaa af Hensyn til Slægt og Naboskab bør Kvæget se saa godt ud som muligt. Ved Besøg maa Mændene jo se paa Kvæget ligesom Kvinderne paa Klæderne, derfor maa det helst se godt ud, og derfor maa der noget Kraftfoder til enten fra Loftet eller fra Kjøbmanden. Om Udbyttet af hele Historien er man regelmæssig uvidende. Bærer man sig galt ad, saa kan man tage sin Part af den Trøst, som findes i »de daarlige Tider«.

Produktpriserne ere smaa, men det Overgangsstadium, som vort Landbrug befinder sig paa, forøger Forholdets Vanskelighed meget mere, end man almindelig mener. Overfor den animalske Industri staa baade det læge og det lærde Landbrug med et sørgeligt Maal af Uvidenhed.

Fra Lejreengen. Det kunde være fristende at give sin Mening tilkjende om Landbrugets svage Sider og de Mid-

ler, som kunde raade lidt Bod herpaa, baade de virkelige og de tilsyneladende eller indbildte; men man bliver ganske bange for at bruge sund Fornuft, naar man seer de mange forskjellige Meninger komme frem, hvoraf en stor Del visselig ikke vedkommer Avlsbruget mere end alle andre Erhvervsgrene (f. Ex. Guldfoden), samtidig med Udtalelser i Aviser fra Ikke-Landmænd, der lægge Skylden for Miséren paa Landmændenes Dovenskab og Slaraffenliv. Dog Et vil jeg anbefale Alle, som beskæftige sig med Landbrug, — at føre et ordentligt Regnskab og søge at formindske Driftsudgifterne, hvilke sidste i de for Landmanden gunstige Aar ere løbne altfor højt op til at kunne bæres ved de nuværende Produktpriser.

Fra Egnen Kallundborg-Slagelse. Der har her i Holbæk Amts økonomiske Selskab været arbejdet en Del for at faa oprettet en Kvægavlsforening efter Opfordring fra de samvirkende Landboforeninger; denne Sag synes at ville vinde Tilslutning hos Befolkningen, og der er allerede dannet en hel Del Kredse, idet en saadan søges dannet for hvert Sogn; men i enkelte Egne have de politiske Ledere forhindret Sagen, dog ville de vist i Længden ikke kunne gjøre deres Indflydelse gjældende, da det er tydeligt, at Bonden seer, at det er nødvendigt, at der maa tages alvorlig fat paa denne Sag.

Fra Egnen Korsør-Skjelskør. Hesteopdrættet tager stærkt til her i Egnen. En Mængde Hingste ere opstaldede til Bedækning, ofte kun $\frac{1}{2}$ Mil fra hverandre, og dog have de alle ikke saa faa Hopper. Hingstene ere naturligvis alle præmierede og udmærkede og faldne efter den og den bekendte Hingst, — saaledes staaer der i hvert Fald i Aviserne. Imidlertid troer jeg, det er jævnt gode Dyr, passende til almindeligt Arbejde, og meget glædeligt vilde det være, om Hesteopdrættet kunde være en lille Hjælp i disse vanskelige Tider. — Noget Nyt for denne Egn, og vel næsten for hele Sjælland, ere Andelsmejerierne, som i dette Foraar lade til at skyde frem

som Paddehatte. Nogen bestemt Mening om dem kan man endnu ikke have; men dels maa Politik holdes ude, hvis de skulle trives, og dels kan man nære en begrundet Frygt for, at der vil savnes den nødvendige Autoritet i Bestyrelsen, idet alle de Andelshavende hver vil have sin Mening, der ofte ikke er begrundet i Forstand paa Forholdene.

Fra Nordfalster. Mærkeligt nok viser det sig, at den direkte i Efteraaret indførte engelske Square-head Hvede seer meget daarlig ud, er kommen tyndt op og har svagere Planter. Markfrøkontoret anbefalede jo ifjor Efteraar at indføre original engelsk Saasød, og dette blev gjort paa flere Steder her paa Egnen, fordi det jo er kjendeligt, at man ikke, idetmindste ikke hidtil, her kunde holde de oprindelig smukke Square-head Ax, om man end ingen som helst Grund har havt til at være misfornøjet med Udbyttet. Mon vor egen Hvede alt skulde have opnaaet større Haardførhed? Den engelske Hvede kom tyndt op; det kan jo have ligget i uheldig avlet Sød; — smukt var Kornet ikke: — men de Planter, der findes, skulde dog være ligesaa kraftige som efter hjemmeavlet Sød, hvis de ere ligesaa haardføre. Det er et Spørgsmaal, som aabenbart har megen Interesse, thi det er jo sandsynligt, at det er farligt at bruge Avlen efter denne Hvede til Saasød.

Der bliver i denne Tid oprettet adskillige Andelsmejerier, uagtet her er meget tykt med Fællesmejerier. Grunden dertil er vel navnlig den, at Mælkeprisen er bleven sat noget ned, og dernæst sikkert tillige, at man gjør sig Illusioner om, hvad der kan naaes ved et Andelsmejeri. Naar disse blive belemrede med de samme Ulemper, som ere skjæbnesvangre for Fællesmejerierne — og her maa navnlig nævnes for lang og dyr Transport og Mangelen paa Kontrol med Mælken, — er der ingen Grund til at tro, at de ville gaa bedre, og i de nævnte Retninger blive de næppe bedre stillede. De fleste Fællesmejerister her have hidtil sat Penge til, ganske vist ofte fordi de ikke have forstaaet deres Ting; men mon det skulde blive bedre ved et Andelsmejeri, hvor der vælges en

Bestyrelse og Formand, som ikke særlig forstaa sig paa Mejeridrift, og hvor denne skal vexle Aar efter Aar, fordi Alle skulle have en Omgang som Bestyrelsesmedlemmer. Hvor smukt Andelssystemet end kan være, ret udført, er det dog sandsynligt, at det vil bringe mange Skuffelser paa det nævnte Omraade.

Fra Bjerre Herred. Antallet af Ejendomme, der have været og i den nærmeste Tid ville komme til Tvangsauktion, er desværre temmelig stort, og hvad der er endnu sørgeligere og i høj Grad ængster Sindet hos mangen en Landmand, er, at de Priser, der bydes for disse Ejendomme, ere under al Kritik lave, f. Ex. 4000 Kr. pr. Td. Hartkorn. — Jeg indrømmer, at der kan være noget begrundet i, hvad en Storbonde forleden Dag ytrede til mig: at de Folk, der hidtil vare komne under Konkurs, selv vare Skyld i det, da de havde stilet deres Sager saaledes, at dette maatte ske; — men ikke destomindre forekommer det mig dog, som om Situationens Alvor paabyder Nødvendigheden af, at Staten kommer ikke blot Landbruget, men ogsaa Landbrugeren til Hjælp, thi det kan dog ikke andet end skade det Almene, naar Landejendommene i stor Udstrækning skifte Ejere, og naar Prisen paa Jorden gaaer ned til under Halvparten af, hvad den har været, ligesom det jo ogsaa er afgjort, at de mange »Landmandsvrag« eller til Bettelstaven bragte Landmandsfamilier, der ville fremkomme, hvis den nuværende Misére skal vedblive at brede sig, til syvende og sidst ville falde Samfundet til Byrde. Dette (Samfundet) maa derfor hellere gjøre Ofre, medens der kan opnaaes noget derved, end først træde til, naar det er for sent; og naar man nuomstunder drøfter Midlerne til Landbrugets Fremme, saaledes som det er skeet i Delegeretmøderne og nu for nylig ved Foredrag i Landhusholdnings-selskabet, da kunne ganske vist Forandringer i mange af de Forhold, der ved saadanne Lejligheder ere blevne berørte, komme til at gavne Landbruget, men hvornaar? De ville dog alle, mere eller mindre, først kunne gjøre deres Virkning efter nogen Tids Forløb, og inden det skeer, ere sikkert altfor

mange blevne ødelagte. — Det forekommer mig derfor at være en Fejl, at man ikke har støttet Estrups Lovforslag om Toldbeskyttelse for Landbruget, thi der maatte igjennem en saadan kunne vindes den hurtigste og mest alsidige midlertidige Hjælp for Landbrugerne. — Det Sagte maa ikke opfattes paa nogen anden Maade end den, at jeg erkjender Standpunktet: Varetagelsen af alle Samfundsklassers Interesser — for at være det rette, men det forekommer mig, at man, netop for at hævde dette Standpunkt, kan være nødt til til sine Tider at foretage Skridt, der tilsyneladende tage sig ud som en Begunstigelse for en enkelt Samfundsklasse. Den Byrde, som derved for en Tid lægges paa andre Samfundsklasser, vil ofte senere erstattes disse mangefold.

Fra Æbeltoft-Grenaaegnen. Det maa indrømmes, at det ingenlunde er gode Tider for Jordbrugeren trods Aarets ret gode Avl; men efter min Opfattelse har Landbruget ikke mere at beklage sig over end mange andre Næringsveje. Værst ere de Jordbrugere stillede, der have kjøbt eller forpagtet for dyrt; — thi den synkende Værdi paa Alt maa ogsaa vise sig i Jordprisens Fald; — om det end kommer langsomt, hvilket forøvrigt er heldigt, maa det dog komme, og det var ønskeligt, om vi alt snart vare ved Minimum; thi indtil dette naaes, kan der ikke ret tænkes paa virkelig Fremgang og Udbytte af Arbejdet, men kun paa Sikring imod altfor stor Tilbagegang. Alt for mange, baade Landmænd og Ikke-Landmænd, have i tidligere Tider desværre vurderet Jordens Obligationer for højt, helt glemmende, at der ligger Tusinder og atter Tusinder af lignende i Form af raa Jorder i fremmede Lande og vente paa at blive udgivne eller satte i Cirkulation; — Obligationer, hvis Kurs i Øjeblikket kun er lidt over 0, men som ved lidt personligt Arbejde og lidt Anlægskapital snart ville være i Stand til at give fuldt Udbytte, og som ved Hjælp af Jernbaner og Dampskibe, skjøndt langt fjernede fra Konsumtionsstederne, dog blive i Stand til at konkurrere med den dyreste indkjøbte Jord. Intet Under da, at denne bliver haardt trykket i Kampen for sin Værdiberettigelse; intet

Under da, at den Skridt for Skridt maa vige tilbage og underordne sig det over hele Jordkloden nivellerende System, som vor Tids store Opfindelser have bragt, og som i deres Virkninger bidrage til at udjævne Værdierne paa Jord og paa Produkter over hele Verden; men inden dette skeer, ville desværre mange Kapitaler gaa tabt, ligemeget om Guldmøntfoden eller Overproduktionen skulle bære Skylden derfor.

Fra Hobroegnen. Da Byggearbejder og andre Forbedringer paa Grund af de mindre Indkomster tildels ere standsede, har man ikke videre følt Savnet af det ved Frostens hindrede Udearbejde. Arbejdsløshed har egentlig ikke fundet Sted her i Egnen, thi Snekastning paa Veje og Baner har givet en Del Arbejde, og desuden er denne Egn fattig paa egentlige Arbejdere. Her findes en Masse Husmænd med opdyrkede Hedearealer paa 6 til 20 Tdr. Land. Det er Folk, som i Ny og Næ tage Arbejde, men have de noget at passe hjemme, hvilket altid er Tilfældet i den travle Tid, saa gaa de ikke paa Arbejde. Af disse have nogle i den lange Frostperiode savnet Arbejde, men da de mere fortjene Navn af Jordbrugere end Arbejdere, saa kan deres Mangel paa Arbejdsfortjeneste til enhver Tid i Vinter ikke kaldes for Arbejdsløshed, thi havde de været fast indrangerede mellem Daglejerne og Akkordarbejderne, vilde de sikkert have været beskæftigede.

Fra det sydlige Vendsyssel. Megen Arbejdsløshed har her ikke været, dog ere mange Kommuner stærkt anstrængte af at yde extraordinær Fattighjælp. Snekastningsarbejdet paa Jernbanen har sine Steder hjulpet meget paa Arbejdsløsheden, idet det er store Summer, der ere udbetalte derfor. En enkelt Landstation har saaledes betalt betydeligt over 10,000 Kr. i Snekastningspenge, som især ere komne de Nærmestboende til Hjælp.

Fra det nordlige Vendsyssel. Dødeligheden blandt Kalvene har været meget stor paa mange Steder. Dette er og vil blive det mere og mere et stort Tab for Landbruget.

Her paa Gaarden har det saaledes ikke været os muligt at holde Liv i mere end 40 pCt. af fødte Kalve. Flere Steder har Resultatet været endnu ringere. Her var en lille Gjerning for Staten, at støtte Landbruget ved at skaffe Klarhed om Aarsagen til Dødeligheden. Det kunde ikke koste mange Tusinde Kroner at stille nogle faa unge Dyr læger til Landmændenes Disposition i Kælvningstiden. Det er muligt, at Oplysning om Aarsagen ikke vil have praktiske Følger, men det er dog det første nødvendige Skridt til at bekæmpe Ondet. — Her har været forsøgt mange Midler; kun et har været virksomt, bestandig under Kævlningstiden at tage nye Rum i Brug. Hver Gang dette er skeet, have de første 9—10 Kalve levet, men derefter have endog 8 gaaet bort af de næste 10. Opamning har Intet hjulpet ligesaalidt som mange andre forsøgte Midler. Hint Middel — om det er probat alle vegne, kan jeg ingen Mening have om — strander jo i Regelen paa et tilstrækkeligt Antal passende Rum, lune og dog luftige. Som Bevis for Bondens liden Interesse for Kobesætningen her i Egnen kan anføres, at en Tyr her i Sognet, anskaffet af et Aktieselskab paa omtr. 50 Beboere, iaar kun er benyttet af 14 Medlemmer af Selskabet, fordi Springpengene ere 1 Kr. 50 Øre! I 2 Nabosogne gaaer Sagen dog noget bedre, i det ene haves 2, i det andet 3 Tyre. — Arbejdsløshed her paa Egnen har der ikke været Tale om og næppe Trang eller Nødblandt Arbejdsklassen mere end andre Vintre. De billige Fødemidler maa ogsaa absolut være i Favør af Arbejdsklassen. Paa denne Egn findes meget faa »Indsiddere«; næsten alle gifte Daglejere have Jord. Derimod vandre adskillige løse Daglejere af tvivlsomt Værd rundt fra Gaard til Gaard, — fast Tjeneste ville saadanne ikke tage. — For denne Egn har Frederikshavns Havns Istillukning været en betydelig Gene og til Tab for Mange. Ønsket om en Hirtshals Havn er derfor blevet almindeligere. Det forekommer imidlertid mig, at et saadant meget kostbart Anlæg, der dog næppe vil faa Betydning som Nødhavn, vil være et temmelig fordringsfuldt Ønske, naar en saadan Havn kun skal baseres paa den lokale Udførsel højst for 2 Amter og som Regel kun vil faa praktisk Be-

tydning hver 4—5 Aar i 4—6 Uger. Havnen vil næppe kunne tiltrække en selvstændig Dampskibsroute, da Beliggenheden er for afsides, og kan den ikke det, hvad Betydning vil den da faa under normale Forhold, da tilstrækkelige Østkyst Havne haves, der alle anløbes af 1—2 Dampskibe, som kun med Tab af Tid og Bekostning ville kunne anløbe Hirtshals. Vel er Esbjerg Transporten langt herfra, men her raader jo Staten for, i hvert Fald under slige Forhold, at gjøre Afstanden kortere ved hurtige gennemgaaende Tog med billige Taxter. Dette vilde dog være betydelig billigere end at bygge en saa kostbar Havn uden Frekvents. — En Fiskerihavn paa dette Sted vil uden Tvivl være af meget stor Betydning for en stor Strækning af Kysten.

Fra det sydlige Jylland. Man har efter de mange Mejeriers Oprettelse faaet travlt med at skaffe dem et Kontrolsystem, der skulde sætte dem i Stand til at kunne afregne Mælken efter dens Fedtindhold. En saadan mere retfærdig Afregningsmaade vil fra 1ste April eller senere blive begyndt i flere Fælles- og Andelsmejerier og maa jo betragtes som et meget betydeligt Fremskridt paa dette Omraade. Samme Kontrolsystem viser sig brugbart til Eftersyn af de enkelte Køer i Besætningerne og burde anvendes, hvor man befatter sig med Tillæg og Stammedannelse af Malkekvæg.

De os meddelte Foldangivelser (Tdr. pr. Td. Land) ere følgende:

Eggen Vest for Helsingør: Rug 12—14 Tdr. til 124 Pd., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 116 Pd., Havre 14—15 Tdr. til 84 Pd., Blandsæd 15 Tdr., Kartofler 50—60 Tdr., Runkelroer 300 Tdr. og Turnips 200 Tdr.

Eggen ved Hillerød: Hvede 18 Tdr., Rug 10—11 Tdr., Byg 12—14 Tdr. og Havre 11—13 Tdr.

Amager: Hvede 14—20 Tdr. til 130—133 Pd., Rug 12—15 Tdr. til 120—124 Pd., 2rd. Byg 14—15 Tdr. til 112—115 Pd., 6rd. Byg 16—18 Tdr. til 109—113 Pd., Kartofler 70—90 Tdr. og Runkelroer 300—350 Tdr.

Eggen Kjøbenhavn-Kjøge-Roskilde: Hvede 20 Tdr. til 128 Pd., Rug 12—17 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 12—14 Tdr. til 110—112 Pd., 6rd. Byg 14 Tdr. til 108 Pd., Havre 16 Tdr., Kartofler 50 Tdr., Runkelroer 300 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Eggen Vest for Roskilde: Hvede 19 Tdr. til 124 Pd., Rug 12 Tdr. til 118 Pd., 2rd. Byg 11 Tdr. til 109 Pd., 6rd. Byg 11 Tdr. til 105 Pd., Havre 12 Tdr. til 78 Pd., Blandsæd 10 Tdr., Ærter 10 Tdr., Kartofler 55 Tdr. Runkelroer 200 Tdr., Rutabaga 170 Tdr. og Turnips 270 Tdr.

Eggen Øst for Roskilde Fjord: Hvede 13 Tdr. til 127 Pd., Rug 14 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 110 Pd., Havre 12 Tdr. til 80 Pd., Kartofler 100 Tdr., Runkelroer 250 Tdr. og Turnips 320 Tdr.

Eggen ved Ringsted: Hvede 15—20 Tdr. til 120—128 Pd., Rug 8—10 Tdr. til 118—124 Pd., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 108—112 Pd., Havre 8—12 Tdr. til 70—80 Pd., Ærter 6—8 Tdr. og Kartofler 20—40 Tdr.

Eggen ved Jyderup: Hvede 16—22 Tdr. til 128—134 Pd., Rug. 12—15 Tdr. til 118—124 Pd., 2rd. Byg 12—15 Tdr. til 110—116 Pd., 6rd. Byg 12—15 Tdr. til 108—110 Pd., Havre 16—18 Tdr. til 70—80 Pd., Ærter 10 Tdr., Kartofler 50 Tdr. og Runkelroer 250—350 Tdr.

Samsø: Hvede 15—20 Tdr. til 128—130 Pd., Rug 10—14 Tdr. til 120—124 Pd., Byg 10—15 Tdr. til 110—115 Pd. og Havre 12—16 Tdr. til 80—84 Pd.

Eggen Kalundborg—Slagelse: Hvede 15 Tdr. til 126 Pd., Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 11 Tdr. til 110 Pd., 6rd. Byg 14 Tdr. til 102 Pd., Havre 12 Tdr. til 78 Pd., Ærter 4 Tdr., Kartofler 50 Tdr., Runkelroer 250 Tdr. og Rutabaga og Turnips 300 Tdr.

Eggen Slagelse—Korsør—Skjelskør: Hvede c. 20 Tdr. til 125—126 Pd., Rug 10—12 Tdr. til 120—123 Pd., 2rd. Byg 11—13 Tdr. til 110—112 Pd., 6rd. Byg 13—14 Tdr. til 104—105 Pd., Havre 16—18 Tdr., Kartofler 100 Tdr., Runkelroer c. 200 Tdr. og Turnips c. 300 Tdr.

Faxeegnen: Hvede 15—20 Tdr. til 126—130 Pd., Rug 12—16 Tdr. til 124 Pd., 2rd. Byg 10—14 Tdr. til 112—114 Pd., Havre 14—18 Tdr. til 84—88 Pd., Bønner 13 Tdr., Turnips 300 Tdr.

Vordingborgeggen: Hvede 16 Tdr. til 128 Pd., Rug 10—14 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 13 Tdr. til 110 Pd., 6rd. Byg 13 Tdr. til 100 Pd., Havre 12 Tdr. til 80

Pd., Blandsæd (Byg-Havre) 13 Tdr., Bønner 7 Tdr., Ærter 5 Tdr., Kartoffler 50—60 Tdr. og Runkelroer 300 Tdr.

Det nordlige Falster: Hvede 19—21 Tdr. til 130 Pd., Rug 10—12 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 12—14 Tdr. til 110 Pd., Havre 14—15 Tdr. til 80 Pd., Bønner 10—12 Tdr., Ærter 12—14 Tdr., Kartoffler 60 Tdr., Runkelroer 300—400 Tdr., Rutabaga 350—400 Tdr., Turnips 400 Tdr. og Sukkerroer 280—340 Cnt.

Øst Lolland: Hvede 15—18 Tdr. til 130 Pd., Rug 5—11 Tdr. til 123 Pd., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 112—115 Pd., Havre 12—15 Tdr., Ærter 9—12 Tdr. og Runkelroer 300—350 Tdr.

Vest Lolland: Hvede 14—16 Tdr. til 128—132 Pd., Rug 12 Tdr. til 124 Pd., 2rd. Byg 11 Tdr. til 110—114 Pd., Havre 15 Tdr., Bønner 9 Tdr., Ærter 8 Tdr., Runkelroer 250—280 Tdr. og Sukkerroer 320 Cnt.

Langeland: Hvede 22 Tdr. til 130 Pd., Rug 13 Tdr. til 120 Pd., Byg 13 Tdr. til 114 Pd. og Havre 18 Tdr. til 80 Pd.

Det nordøstlige Fyen: Hvede 20 Tdr. til 128 Pd., Rug 10 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 110 Pd., Havre 15 Tdr. til 76 Pd. og Runkelroer 250 Tdr.

Midtfyen: Hvede 17 Tdr. til 128 Pd., Rug 10 Tdr., til 123 Pd., 2rd. Byg 14 Tdr. til 114 Pd., Havre 14 Tdr. til 78 Pd., Bønner $8\frac{1}{2}$ Tdr., Kartoffler 60 Tdr., Runkelroer 225 Tdr., Rutabaga 250 Tdr., Turnips 250 Tdr., Agerhø 2 Læs og Enghø 3—4 Læs à 1000 Pd.

Assenseggen: Hvede 14—20 Tdr. til 128—129 Pd., Rug 8—10 Tdr. til 121—122 Pd., 2rd. Byg 12—15 Tdr. til 112—113 Pd., 6rd. Byg 14—16 Tdr. til 105—106 Pd., Havre 15—20 Tdr. til 76—78 Pd., Ærter 10 Tdr., Boghvede 15 Tdr., Kartoffler 100—150 Tdr., Runkelroer 200—300 Tdr. og Turnips 200—300 Tdr.

Eggen Frederits-Vejle: Hvede 16—20 Tdr. til 130—134 Pd., Rug 10 Tdr. til 118—124 Pd., 2rd. Byg 14 Tdr. til 112—114 Pd., 6rd. Byg 14 Tdr. til 106—110 Pd., Havre 16—18 Tdr. til 80—82 Pd., Kartoffler 80—100 Tdr., Rutabaga 300 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Eggen Vejle—Horsens: Hvede 20 Tdr. til 128 Pd., Rug 15 Tdr. til 117 Pd., 2rd. Byg 8 Tdr. til 112 Pd., Havre 9 Tdr. til 80 Pd., Kartoffler 40 Tdr., Runkelroer 200 Tdr., Rutabaga 200 Tdr., Turnips 200 Tdr. og Cikorierødder 200 Cntr.

Hadsherred: Hvede 18 Tdr. til 128—130 Pd., Rug

16 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 10—12 Tdr. til 112 Pd., Havre 18 Tdr. til 78—80 Pd., Runkelroer 200 Tdr. og Turnips 250 Tdr.

Aarhuseggen: Hvede 20 Tdr. til 124—130 Pd., Rug 16 Tdr., 2rd. Byg 16 Tdr., Havre 20 Tdr., Runkelroer 300 Tdr., Rutabaga 250—300 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Æbeltofteggen: Hvede 12—15 Tdr. til 128—130 Pd., Rug 8—12 Tdr. til 120—122 Pd., 2rd. Byg 7—10 Tdr. til 108—110 Pd., 6rd. Byg 8—11 Tdr. til 102—104 Pd., Havre 7—12 Tdr. til 76—82 Pd., Bønner 9 Tdr., Ærter 5—7 Tdr., Boghvede 2—5 Tdr., Kartofler 60—80 Tdr., Rutabaga 200—250 Tdr., Runkelroer 150—200 Tdr. og Turnips 150—200 Tdr.

Grenaa Vestereg: Hvede 13—18 Tdr., Rug 8—12 Tdr. til 122 Pd., 2rd. Byg 7—10 Tdr. til 110—114 Pd., Havre 8—14 Tdr. til 80—84 Pd., Ærter 4—6 Tdr., Boghvede 4—6 Tdr., Kartofler 60—80 Tdr., Rutabaga 250—300 Tdr. og Turnips 300—400 Tdr.

Rougsø og Sønderhald Herred: Hvede 17—22 Tdr. til 126—130 Pd., Rug 12—14 Tdr. til 117—120 Pd., 2rd. Byg 10—13 Tdr. til 109—112 Pd., Havre 13—16 Tdr. til 76—82 Pd., Kartofler 70—100 Tdr., Rutabaga 250—370 Tdr. og Turnips omtr. 300 Tdr.

Hobroeggen: Rug 8—9 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 8—9 Tdr. til 112 Pd., 6rd. Byg 10 Tdr. til 100 Pd., Havre 11—12 Tdr. til 78 Pd., Boghvede 5 Tdr., Kartofler 80 Tdr., Rutabaga 200 Tdr. og Turnips 250 Tdr.

Det sydlige Vendsyssel: Hvede 15 Tdr. til 125 Pd., Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 14 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 12 Tdr. til 95 Pd., Havre 13 Tdr. til 75 Pd., Kartofler 50 Tdr., Runkelroer 250 Tdr., Rutabaga 350 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Det nordlige Vendsyssel: Rug 8—14 Tdr., 2rd. Byg 7—10 Tdr., 6rd. Byg 6—7 Pd., Havre 7—11 Tdr., Kartofler 40—90 Tdr. og Turnips 150—300 Tdr.

Thyland: Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 12 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 13 Tdr. til 104 Pd., Havre 15 Tdr. til 83 Pd., Ærter 8 Tdr. til 125 Pd., Kartofler 70—90 Tdr., Turnips 200—250 Tdr. og Gulerødder 150—200 Tdr.

Mors: Hvede 10—14 Tdr. til 120—128 Pd., Rug 11—15 Tdr. til 112—123 Pd., 2rd. Byg 12—16 Tdr. til 105—114 Pd., 6rd. Byg 14—17 Tdr. til 96—105 Pd.,

Havre 15—19 Tdr. til 78—85 Pd., Ærter 9—12 Tdr., Kartoffler 40—70 Tdr., Runkelroer 200—250 Tdr., Rutabaga 270—300 Tdr. og Turnips 300—400 Tdr.

Salling: Rug 14 Tdr. til 118 Pd., 2rd. Byg 13 Tdr. til 113 Pd., 6rd. Byg 15 Tdr. til 108 Pd., Havre 18 Tdr. til 84 Pd., Kartoffler 60 Tdr., Rutabaga 250 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Lysgaard Herred: Hvede 14—16 Tdr. til 126—128 Pd., Rug 8—14 Tdr. til 120—125 Pd., 2rd. Byg 12—14 Tdr. til 110—114 Pd., 6rd. Byg 12—14 Tdr. til 102—108 Pd., Havre 14—16 Tdr. til 82—85 Pd., Kartoffler 83—87 Tdr., Rutabaga 250—300 Tdr. og Turnips 300—400 Tdr.

Hammerum Herred: Rug 8 Tdr. til 124 Pd., 6rd. Byg 8 Tdr. til 100 Pund, Havre 9 Tdr. til 75 Pund, Boghvede 2—8 Tdr. til 90 Pund og Kartoffler 40—50 Tdr.

Eggen Struer-Holstebro: Hvede 12 Tdr. til 126 Pd., Rug 12 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 10 Tdr. til 110 Pd., Havre 16 Tdr., Rutabaga 250 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Eggen Ringkjøbing-Varde: Rug 10 Tdr. til 125 Pd., 2rd. Byg 6 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 7 Tdr. til 96 Pd., Havre 9 Tdr. til 78 Pd., Boghvede 6 Tdr. til 96 Pd., Kartoffler 20—30 Tdr. og Turnips 300—400 Tdr.

Eggen Varde-Esbjerg: Rug 7—10 Tdr. til 120 Pd., 2rd. Byg 5 Tdr. til 108 Pd., 6rd. Byg 5 Tdr. til 102 Pd., Havre 6 Tdr. til 78 Pd., Boghvede 5 Tdr. til 95 Pd., Kartoffler 50 Tdr., Rutabaga 200 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Eggen ved Skodborghus: Rug 12 Tdr. til 120—123 Pd., 2rd. Byg 8—10 Tdr. til 110—112 Pd., 6rd. Byg 10—12 Tdr. til 105—107 Pd., Havre 12 Tdr. til 90—93 Pd., Boghvede 6—10 Tdr., Kartoffler 45—50 Tdr., Gulerødder 270 Tdr., Rutabaga 200 Tdr., Turnips 310 Tdr. og Cikorierødder 230 Cntr.

Bornholm: Hvede 16 Tdr. til 128 Pd., Rug 12 Tdr. til 123 Pd., 2rd. Byg 14 Tdr. til 113 Pd., 6rd. Byg 15 Tdr. til 110 Pund, Havre 15 Tdr. til 85 Pund, Ærter 10 Tdr., Kartoffler 50 Tdr., Runkelroer 270 Tdr. og Turnips 300 Tdr.

Kapitelstaxterne for Aaret 1885.

	Hvede	Rug	Byg	Havre	Gule Ærter	Graa Ærter	Bog- hvede	Smør	Flæsk	Hon- ning
	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Td.	pr. Pd.	pr. Pd.	pr Pot.
Sjællands Stift (Bornholm undtageb)	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Møen.....	11 34	9 28	9 62	7 09	13 4	12 21	73		
Bornholm.....	8 54	9 16	6 29			
Fyens Stift	9 16	9 54	7 03			
Lolland-Falsters Stift:										
forrige Halsted Amt	11 93	10 16	10 23	7 25	13 30	12 85			
— Maribo Kloster og Aalholm Amter..	11 94	10 18	9 91	7 34	13 26	12 88				
— Nykøbing Amt....	12 14	10 27	10 12	7 51	13 22	12 76	Gryn.			
—							(Gjæmsn. f. d. foreg. 10 Aar: 21 64 _s)			
Aalborg Stift:							19 11	pr. Td.: 194 66		
Vendsyssel og Han-Herrerder	8 84	8 51	6 14	Boghvede.	pr. Pd.		
Thy og Mors	9 27	8 66	6 68	8 91	90	50	78
Viborg Stift	8 73	8 56	6 16	9 21	92	49	89
Aarhus Stift	8 61	9 10	6 75	9 14	82	48	62
Ribe Stift:										
Ribe Amt.....	10 63	10 14	7 99				
Vejle Amt	9 36	9 76	7 38				
Ringkøbing Amt.....	9 95	9 40	7 33				
Gjennemsnit for 1885	11 83 _s	9 46 ₀	9 43 ₉	6 99 ₅	13 20 ₅	12 67 ₅	9 8 ₇	84 _s	49 ₀	76 ₃
— for de sidste 10 Aar	16 36 ₄	12 53 ₁	11 21 ₉	7 68 ₅	14 96 ₆	14 42 ₀	10 13 _s	87 ₂	53 _s	73 ₃